Kartoitus kestävän kehityksen toiminnasta ja henkilöstön kestävyysosaamisesta

Koulutus Nordissa

Hanke: Sustainable development in VET in the Arctic – towards a just transition

Julkaisupäivä: 15.4.2026

Erasmus+ -ohjelma

Euroopan unionin osarahoittama

KOULUTUS • UTDANNING • UTBILDNING
NORD

Sisällysluettelo

Rehtorin terveiset 2
1. Esipuhe 3
2. Perustiedot ja toiminnan laajuus 3
2.1 Pohjoiskalotin koulutussäätiö, toimintatapa 3
2.2 Faktaruutu 4
3. Johtaminen ja toimintakulttuuri 4
3.1 Kestävän kehityksen edistäminen 4
3.2 Laatu- ja palautejärjestelmä 5
3.3 Viestintä ja markkinointi 5
4. Opetus ja pedagogiset toimintamallit 6
5. Kulttuurinen kestävyys 7
6. Sosiaalinen kestävyys 8
6.1. Henkilöstön hyvinvointi, terveys ja turvallisuus 8
6.2 Henkilöstön osaaminen 9
6.3 Oppilaitoksen pelisäännöt ja osallisuus 9
6.4 Opiskelijoiden hyvinvointi 9
7. Ekologinen kestävyys 10
7.1 Ilmastovastuu ja luonnon monimuotoisuus 10
7.2 Energia, vesi & jätehuolto 10
7.3 Liikkuminen 10
7.4 Ruoka 11
8. Taloudellinen kestävyys 11
8.1 Materiaalivirrat ja käyttöaste 11
8.2 Elinkaariajattelu ja kiertotalous 12
8.3 Hankinnat 12
8.4 Talouden läpinäkyvyys 13
9. Tiivistelmä 14
9.1 Henkilöstön osallistaminen ja koulutus 15
9.2 Suunnitelma jatkotoimenpiteille 15
Lähteet 16
Liite 1 17

Rehtorin terveiset

Koulutus Nordin uudehkona rehtorina minulla on etuoikeus johtaa oppilaitostamme kohti vihreää siirtymää. Olen tullut yhä tietoisemmaksi kestävän kehityksen teemojen puutteellisesta näkyvyydestä toiminnassamme sekä siitä, kuinka vähälle huomiolle vihreä siirtymä on jäänyt viestinnässä ja arjen käytännöissä. Vaikka teemat sisältyvät opetussuunnitelmiin kolmen maan kansallisten linjausten mukaisesti, niiden käytännön toteutuksessa on vielä kehitettävää. Näen tämän kartoituksen pienenä mutta merkityksellisenä askeleena oikeaan suuntaan.

Matarengissa huhtikuussa 2026
Pilvi Ryökkynen, Koulutus Nordin rehtori

1. Esipuhe

Tämä kestävyyskartoitus (sustainability assessment) on kirjoitettu Sustainable development in VET in the Arctic – towards a just transition -hankkeessa. Kyseessä on pienimuotoinen Erasmus + -kumppanuushanke, jossa Saamelaisalueen koulutuskeskus (SAKK) toimii koordinaattorina ja Stiftelsen Utbildning Nordkalotten (Koulutus Nord) partnerina. Hanke on saanut EU-rahoitusta 60000 €.

Olemme toteuttaneet yhdessä partnerimme kanssa kestävän kehityksen tarpeiden, toiminnan tason ja vahvuuksien kartoituksen omista lähtökodistamme käsin huomioiden sekä ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen että kulttuurisen kestävyyden. Kartoituksen tavoitteena on tunnistaa organisaatioidemme nykytila ja tarpeet kestävyysosaamisen kehittämiselle. Yhteistyössä partnerin kanssa pystymme hyödyntämään toistemme osaamista ja saamme paremmin äänemme kuuluviin ammatillisen koulutuksen vihreässä siirtymässä. Tämä kestävyyskartoitus on lähtökohta kestävyystyölle organisaatioissamme.

Kestävyyskartoitus perustuu hankkeessa tehtyyn kartoitukseen (liite 1), joka toteutettiin kummassakin organisaatiossa joulukuun 2025 ja tammikuun 2026 aikana. Kartoituslomake on kehitetty yhdessä vastaamaan arktisella alueella toimivien koulutusorganisaatioiden tarpeita. Kartoituslomake sisälsi 187 kysymystä ja kuusi eri osa-aluetta. Kumpikin organisaatio toteutti kartoituksen itselleen sopivalla tavalla. Kartoituskysely toteutettiin M365 Forms -lomakkeena.

Koska Koulutus Nordissa ei ole laajemmin kartoitettu tai pohdittu kestävän kehityksen teemoja, aloitimme kartoituksen oppilaitoksen johtoryhmästä, johon kuuluu rehtori, talous- ja markkinointipäällikkö, kiinteistö- ja turvallisuuspäällikkö sekä kaksi koulutuspäällikköä. Kartoituskysely toteutettiin joulukuussa 2025, ja siihen vastasi neljä henkilöä. Kartoitusraportti perustuu kartoituksesta saatuihin vastauksiin.

Koulutus Nordin kestävän kehityksen projektityhmä koostuu neljästä työntekijästä: rehtori Pilvi Ryökkynen, kansainvälisyyskoordinaattori Heli Lassheikki, pintakäsittelyalan ammatillinen opettaja Kati Sieppi ja viestintästrategi Eeva Sauri.

Kartoitusraportin laatimisesta vastasi ensisijaisesti viestintästrategi Eeva Sauri. Raportin rakenteen ja kirjoitusasun selkeyttämiseksi on osittain käytetty apuna M365 Copilotia.

2. Perustiedot ja toiminnan laajuus

2.1 Pohjoiskalotin koulutussäätiö, toimintatapa

Koulutus Nord vahvistaa osaltaan elinkeinoelämän kilpailukykyä ja siten kasvua erityisesti Pohjoiskalotin alueella. Oppilaitos tarjoaa työmarkkinoiden kysyntää vastaavaa laadukasta ja kustannustehokasta ammatillista koulutusta, joka mahdollistaa työmarkkinoiden liikkuvuuden Pohjoismaissa.

2.2 Faktaruutu

Koulutus Nord on yli 50 vuoden ajan järjestänyt ammattiin suuntautuvaa työvoimakoulutusta Suomesta, Norjasta ja Ruotsista tuleville opiskelijoille. Toiminta perustuu maiden väliseen hallitussopimukseen. Vuosittain meillä opiskelee noin 300 opiskelijaa eri ammattialoilla, joita ovat esimerkiksi sähkö- ja automaatioala, viestintä- ja informaatiotekniikka, ravintola- ja catering-ala, sosiaali- ja terveysala, rakennusala, pintakäsittelyala, muoti- ja tekstiiliala, talotekniikka ja ajoneuvoala. Sen lisäksi meillä opiskelee noin 60 lukiolaista kuudessa eri ammattiopinto-ohjelmassa. Koulutus Nordilla on noin 70 työntekijää, jotka tekevät työtään luovassa ja monikulttuurisessa ympäristössä. **Lisätietoa**: www.utbnord.fi

3. Johtaminen ja toimintakulttuuri

Koulutus Nordin arvot ovat toisten kunnioitus, yhteistyö, palautteen antaminen, empatia, oikeudenmukaisuus ja positiivinen asenne.

Oppilaitoksen tehtävänä on vahvistaa elinkeinoelämän kilpailukykyä ja kasvua ensisijaisesti Pohjoiskalotin alueella tarjoamalla työmarkkinoiden kysyntää vastaavia ammatillisia koulutuksia, jotka mahdollistavat työmarkkinoiden liikkuvuuden Pohjoismaissa. Samalla oppilaitos rikastuttaa yhteiskuntaa lisäämällä myönteistä ymmärrystä ja tietoisuutta pohjoismaisesta kulttuurista ja vahvistaa alueen vetovoimaa sitoutuneiden työntekijöiden kautta.

Koulutus Nord tarjoaa lyhyempiä ja pidempiä ammatillisia koulutuksia yksityishenkilöille ja yrityksille, jotka vastaavat Suomen, Norjan ja Ruotsin erityisiä ammattivaatimuksia, sekä mahdollistaa ammatillisen tutkinnon tai ammattipätevyyden suorittamisen kussakin maassa voimassa olevien sääntöjen mukaisesti.

Oppilaitoksen monikulttuurinen opiskeluympäristö, yksilöllinen ja mukautettu sekä käytännönläheinen opetus - koulutus, jossa opiskelija on keskiössä - antavat hyvät edellytykset oppimiselle, työllistymiselle tai yrittäjyydelle.

Koulutus Nordin ammattitaitoisen henkilöstön osaamista kehitetään jatkuvasti tiiviissä yhteistyössä alan toimijoiden kanssa pohjoismaisesta näkökulmasta.

3.1 Kestävän kehityksen edistäminen

Koulutus Nordin arvoissa ja strategiassa on kestävän kehityksen teemoja. Varsinaista vastuullisuusstrategiaa tai -suunnitelmaa ei kuitenkaan ole eikä kestävän kehityksen sertifikaatteja tai ohjelmia oppilaitoksella ei ole käytössä.

Övertorneå on Ruotsin ensimmäinen ekokunta, joten jätteiden lajittelu ja kierrätys on siten luonnollinen osa oppilaitoksen arkea. Kestävän kehityksen teemat näkyvät arjen valinnoissa, esimerkiksi kulutuksessa, lähiruoassa, kierrätyksessä ja siinä kuinka kanssaihmiset kohdataan.

Toisaalta näissä nähdään kehittämistarpeita, jotta kestävän kehityksen osa-alueet tulisivat tiiviimmäksi osaksi oppilaitoksen arkea ja päätöksiä niin organisaatio- kuin yksilötasolla.

3.2 Laatu- ja palautejärjestelmä

Koulutus Nord on vasta aloittamassa vastuullisuuden ja kestävän kehityksen työtä ja siksi on mietittävä, kuinka se organisoidaan. Yhtenä sopivana ratkaisuna nähdään monialainen vastuullisuustyöryhmä. Kaikilla työntekijöillä on joka tapauksessa mahdollisuus osallistua kestävän kehityksen työhön.

Koulutus Nordilla ei ole käytössä kestävän kehityksen sertifikaatteja tai ohjelmia. Toiminnanohjausjärjestelmä oli ISO 9001 -sertifioitu yli kaksikymmentä vuotta. Äskettäin oppilaitos luopui sertifioinnista, koska sen ei koettu enää antavan lisäarvoa.Oppilaitokselle on tärkeää, että työ on käytännönläheistä, osaksi arkea integroitua eikä aiheuta kohtuutonta hallinnollista kuormitusta.

Oppilaitoksella on käytössä palautejärjestelmä ja henkilökunnalla on mahdollisuus antaa parannusehdotuksia toiminnanohjausjärjestelmän kautta. Kartoituksessa tulee esille, että vastaajilla on jotakuinkin eriävät näkemykset siitä, kuinka hyvin aloitteita käsitellään ja päätyvätkö hyväksi havaitut aloitteet käytäntöön.

Koulutusosastot järjestävät koulutusneuvostoja, joissa on mahdollista antaa palautetta. Kaikilla koulutusaloilla toimii myös toimialaneuvostot, jossa on mukana kunkin alan työelämäkontakteja. Toimialaneuvostoissa on niin ikään mahdollisuus antaa palautetta.

Näiden ohella henkilökunnalla ja opiskelijoilla on mahdollista antaa asiakaspalautetta kunkin maan työvoimaviranomaisille.

3.3 Viestintä ja markkinointi

Viestintä ja markkinointi toteutetaan pääasiassa ruotsiksi, suomeksi ja norjaksi sekä osittain englanniksi, jotta keskeiset kohderyhmät tavoitetaan. Päämääränä on varmistaa viestinnän ymmärrettävyys ja saavutettavuus eri kieliryhmille. Tässä tunnistetaan edelleen kehittämistarpeita.

Vastuullisuusteemat eivät suoranaisesti näy oppilaitoksen viestinnässä. Sisäisessä viestinnässä niistä viestitään pitkälti ns. itsestäänselvyyksiä. Arvoista ja toimintatavoista kerrotaan osin esimerkkien kautta, miten laatu, yhdenvertaisuus ja pitkäjänteisyys näkyvät käytännön toiminnassa. Kartoituksessa todetaan, että kestävän kehityksen uskottava toteuttaminen alkaa sisäisesti – siinä, miten toimintaa johdetaan ja miten arjen käytännöt toteutetaan. Viestinnän tulee olla tasapainoista: tärkeämpää on, että työ on juurtunut päivittäiseen toimintaan kuin se, että kaikesta viestitään ulospäin. Greenwashingin välttämiseksi nähdään, että viestinnän tulee olla harkittua, konkreettisiin esimerkkeihin perustuvaa ja avointa sen suhteen, että työ on yhä kehitysvaiheessa.

Oppilaitos käyttää viestinnässään pääasiassa digitaalisia viestintäkanavia. Painettua materiaalia käytetään hyvin rajoitetusti, yleensä omana tuotantona ja tarpeen mukaan. Oppilaitoksessa tunnistetaan kehittämiskohteita erityisesti painetun materiaalin ylituotannon.

Kehittämiskohteista ei tällä hetkellä viestitä riittävän rehellisesti ja suoraan – ei sisäisesti eikä ulkoisesti. Kartoitusvastauksissa todetaan, että kestävän kehityksen työtä tulisi ensisijaisesti juurruttaa sisäisen viestinnän avulla korostamalla, miksi teema on tärkeä ja miten se liittyy päivittäiseen työhön ja ammatilliseen koulutukseen.

Toimintaympäristö ja alueen kulttuuri näkyvät viestinnässä yhteispohjoismaisuutena, monikielisyytenä sekä eri maiden tutkintojärjestelmien ja opetussisältöjen huomioimisena. Viestinnässä korostetaan yhteistyötä paikallisen ja alueellisen elinkeinoelämän kanssa, koulutusten alueellista ja yhteiskunnallista relevanssia sekä kulttuurin esiin tuomista arkilähtöisten esimerkkien avulla.

Tornionlaakson kulttuurin ja yhteispohjoismaisen identiteetin myönteistä julkisuuskuvaa edistetään tuomalla esiin alueellisuutta, pohjoismaista yhteistyötä sekä opiskelijoihin, koulutuksiin ja työelämäyhteistyöhön liittyviä esimerkkejä.

Viestinnässä ja markkinoinnissa – erityisesti sosiaalisessa mediassa – nähdään tarve hyödyntää Tornionlaakson kulttuuria ja kieltä nykyistä selkeämmin osana oppilaitoksen identiteettiä.

4. Opetus ja pedagogiset toimintamallit

Kartoituksesta käy ilmi, että kestävyysteemat näkyvät tutkinnon perusteissa melko laajasti sekä Suomessa että Ruotsissa ja Norjassa. Tämä ohjaa myös opetusta niin, että kestävyys huomioidaan sekä koulutuksen sisällöissä että päivittäisissä käytännöissä.

Oppimisympäristöjen kehittäminen on jatkuvaa ja kestävyysnäkökulmia on tunnistettu laajasti. Niitä ei kuitenkaan ole vielä systemaattisesti kirjattu tai koottu yhtenäiseksi kokonaisuudeksi.

Kestävä kehitys näkyy melko tasaisesti eri koulutusaloilla, mutta painotukset vaihtelevat jonkin verran alakohtaisesti. Eniten kestävä kehitys näkyy osaamisvaatimuksissa ja työelämälähtöisissä käytännöissä.

Kestävyystaitojen oppiminen on integroitu osaksi ammatillista koulutusta. Ohjaus keskittyy vaatimusten mukaisen ja vastuullisen toiminnan varmistamiseen.

Hankinnoissa pyritään tekemään kestäviä valintoja. Materiaalien ja resurssien käyttö suunnitellaan taloudellisesti ja ekologisesti. Opiskelijat oppivat työprosesseissa käytännönläheisesti, miten kestävä toiminta toteutuu eri aloilla. Turvallisuus ja ergonomia huomioidaan jokaisella koulutusalalla ja ne sisältyvät myös arviointikriteereihin.

Työelämässä oppimista pyritään järjestämään opiskelijan omalla kotipaikkakunnalla, jotta työllistymismahdollisuudet paranevat ja opiskelijan ei tarvitse muuttaa harjoittelua varten.

Työpaikkaohjaajat ja arvioijat perehdytetään yksilökohtaisesti, jotta perehdytys häiritsisi mahdollisimman vähän työpaikan päivittäistä toimintaa.

Vähemmistökieli (meänkieli) ei juurikaan näy opetuksessa, sillä opiskelijat opiskelevat oman maansa kielellä (suomi, ruotsi, norja). Henkilökunta käyttää meänkieltä lähinnä keskenään. Pohjoiskalotin kielten käyttöä oppilaitosympäristössä tuetaan monikielisellä opetuksella ja oppimisympäristöllä. Opiskelu tapahtuu opiskelijoiden äidinkielellä tai toisella kielellä (ruotsi, suomi tai norja), ja osassa koulutuksista myös englanniksi.

Opiskelumateriaalit ovat saatavilla kaikilla kolmella kielellä, ja oppilaitoksessa toteutuu jatkuva kielikylpy pohjoismaisten kielten ja meänkielen välillä. Henkilökuntaa ja opiskelijoita rohkaistaan monikielisyyteen, ja kielellisiä valmiuksia vahvistetaan muun muassa työssäoppimismahdollisuuksilla muissa Pohjoismaissa, vapaa-ajan kieliopinnoilla sekä monikielisellä opastuksella ja tiedotuksella.

5. Kulttuurinen kestävyys

Pohjoiskalotin ja Tornionlaakson kulttuuriperinteitä sovelletaan opetuksessa ja oppilaitoksen arjessa luontevana osana monikansallista toimintaympäristöä. Opiskelijoiden taustat (Suomi, Ruotsi ja Norja) mahdollistavat kulttuurisen vuorovaikutuksen arjen kanssakäymisessä, opetuksessa, vierailuissa ja työtehtävissä. Kulttuuriperinteitä huomioidaan myös juhlapyhien yhteydessä esimerkiksi ruokakulttuurin ja kansallisten merkkipäivien kautta.

Tornionlaakson kulttuuria ja Pohjoiskalotin alueellista liikkuvuutta tuetaan tarjoamalla opiskelijoille monipuolisia mahdollisuuksia tutustua alueen kulttuuriin sekä osallistua pohjoismaiseen yhteistyöhön. Tämä toteutuu muun muassa kulttuuripainotteisen vapaa-ajan toiminnan, pohjoismaisen ammattitaidon opintokokonaisuuden, työssäoppimisjaksojen, opiskelija- ja opettajaliikkuvuuden sekä monikielisen oppimisympäristön kautta. Näiden avulla edistetään kielellistä joustavuutta, alueellista työelämäyhteyttä ja valmiuksia työskennellä koko Pohjoiskalotin alueella.

Toiminnassa huomioidaan kielelliset, maantieteelliset ja kulttuuriset erot ja yhtäläisyydet. Saavutettavuutta ja osallisuutta edistetään muun muassa järjestämällä henkilöstökoulutuksia sekä ruotsin että suomen kielellä.

Koulutus Nordissa monikulttuurista rinnakkaiseloa tuetaan edistämällä monikielistä, kunnioittavaa ja yhdenvertaista arkea sekä luomalla oppimisympäristö, jossa eri taustoista tulevat opiskelijat ja henkilöstö voivat toimia yhdessä.

Nuoriin ja tuleviin sukupolviin investoidaan ensisijaisesti koulutuksen kautta, joka tukee työllistymistä ja osaamisen pitkäjänteistä kehittämistä. Työelämäyhteistyö ja työpaikalla tapahtuva oppiminen mahdollistavat sukupolvien välisen vuorovaikutuksen ja osaamisen siirtymisen. Oppilaitos tukee paikallisyhteisöä rajatusti perustehtäväänsä sovitetulla sponsoroinnilla. Lisäksi alueelliset toimijat, kuten Övertorneån kunta, valtio ja media, edistävät Tornionlaakson kulttuurin elinvoimaisuutta muun muassa maksuttomien

harrastusmahdollisuuksien, meänkielisen median, kulttuurituotantojen sekä kieleen ja kulttuuriin keskittyvien yhdistysten ja kirjastopalvelujen kautta.

6. Sosiaalinen kestävyys

Oppilaitos tukee nuorten kouluttautumismahdollisuuksia omalla kotiseutualueellaan tarjoamalla laajan valikoiman toisen asteen ammatillisia koulutusohjelmia. Övertorneån kunnassa nuorilla on mahdollisuus suorittaa ammatillinen tutkinto paikallisesti. Vastaavan mahdollisuuden laajentamista Suomen puolella asuville nuorille valmistellaan parhaillaan. Tällä pyritään vähentämään tarvetta muuttaa pois alueelta koulutuksen vuoksi.

Pohjoiskalotin ja Tornionlaakson elinvoimaisuutta edistetään tarjoamalla alueen työelämän tarpeisiin mukautettua ammatillista koulutusta. Vuosittain alueelle tulee merkittävä määrä opiskelijoita muualta. Lisäksi Koulutus Nord työllistää paikallista ja alueellista sekä muualta tulevaa väestöä. Elinvoimaa vahvistetaan vierailujen, kehittämishankkeisiin osallistumisen, yhteistyön alueen yritysten ja työnantajien kanssa sekä rajat ylittävän pohjoismaisen ja monikielisen koulutuksen avulla. Kaikki tämä tukee osaamisen saatavuutta, liikkuvuutta ja alueelle kiinnittymistä.

6.1. Henkilöstön hyvinvointi, terveys ja turvallisuus

Henkilöstön hyvinvointia seurataan säännöllisesti. Henkilöstöllä on mahdollisuus liikuntaan ja kulttuuriin liittyviin etuihin. Heitä myös kannustetaan liikkumaan ja viettämään aikaa yhdessä.

Työhyvinvointikyselyiden tuloksia hyödynnetään ja niiden perusteella saadaan kattavaa tietoa työyhteisön ja tiimien tilanteesta, voidaan tunnistaa kehityskohteita. Tarvittaessa tehdään toiminta- ja kehityssuunnitelmia ja parannetaan havaittuja puutteita yhdessä henkilöstön kanssa. Jokainen voi myös seurata omia tuloksiaan henkilökohtaisessa portaalissa.

Oppilaitoksessa on tehty riskiarviointi ja työturvallisuutta, tapaturmia sekä läheltä piti -tilanteita seurataan järjestelmällisesti. Samoin riskikohteet korjataan viipymättä.

Työpaikan suurimpina työterveysriskeinä nähdään stressi, liukastumiset, kaatumiset ja litistymisvammat, koulutusosastoilla veitsen tai työkalun lipsahduksista aiheutuvat haavat, koulutusalojen (esim. rakennus-, ajoneuvoalat) tapaturma- ja meluriskit.

Henkilöstön ergonomiaan on kiinnitetty huomiota esimerkiksi työpisteiden mukauttamisella (sähköisesti säädettävät työpöydät) ja ergonomisilla apuvälineillä, riittävällä valaistuksella ja rauhallisilla työtiloilla.

Henkilöstöä kannustetaan pitämään taukoja. Käytössä on myös lepohuone, jossa on mm. venyttelymahdollisuus. Lisäksi henkilöstöllä on mahdollisuus käyttää työaikaa liikuntaan ja oman osaamisen kehittämiseen.

Sairauspoissaoloja seurataan oppilaitoksessa järjestelmällisesti. Toistuviin tai pitkittyneisiin sairauspoissaoloihin puututaan varhaisessa vaiheessa yhteistyössä työterveyshuollon kanssa. Kartoituksessa ilmenee, että näkemykset työterveyspalvelujen saatavuuteen liittyen ovat vaihtelevat.

6.2 Henkilöstön osaaminen

Uudet työntekijät perehdytetään työtehtäviinsä. Käytössä on lomake, jonka mukaan perehdytys tapahtuu.

Henkilöstölle järjestetään koulutuksia jatkuvasti ja tarpeen mukaan. Näitä ovat mm. työympäristö ja turvallisuus, yhdenvertaisuus sekä häirinnän ja epäasiallisen kohtelun ehkäisy, pedagoginen kehittäminen ja digitaalisten työkalujen käyttö, mikä tukee sekä sosiaalista että organisatorista kestävyyttä. Vastuullisuus- ja kestävän kehityksen koulutusta järjestetään osittain. Tulevaisuudessa vastuullisuuden ja kestävän kehityksen teemat on tarkoitus ottaa osaksi perehdytystä.

6.3 Oppilaitoksen pelisäännöt ja osallisuus

Yhteisten pelisääntöjen rikkomiseen puututaan järjestelmällisesti ja oikeudenmukaisesti. Toiminta perustuu avoimeen vuoropuheluun, selkeisiin toimintatapoihin ja tarvittaessa kirjattuihin toimenpiteisiin. Menettelytavat ovat linjassa oppilaitoksen ohjeistusten ja voimassa olevan lainsäädännön kanssa. Keskeistä on varhainen puuttuminen, toimintatapojen selkeys sekä tasapuolisten ratkaisujen varmistaminen.

Oppilaitoksella on käytössään kanavat, joiden kautta opiskelijat ja henkilöstö voivat luottamuksellisesti ilmoittaa syrjinnästä, häirinnästä tai epäasiallisesta kohtelusta. Kanava on kaikkien vastaajatahojen mukaan käytettävissä.

Esteettömyys on huomioitu oppilaitoksen toimitiloissa ja digitaalisissa palveluissa laajasti. Toimitiloissa on hissit, luiska ja rampit, sekä automaattisesti avautuvat ovet. Digitaalisissa ympäristöissä esteettömyyttä tukevat selkokieliset sisällöt ja käyttäjäystävälliset palvelut. Esteettömyyttä kehitetään jatkuvasti sekä fyysisissä tiloissa että verkkopalveluissa, ja kehittämiskohteita tarkastellaan säännöllisesti käyttäjien tarpeiden mukaisesti.

6.4 Opiskelijoiden hyvinvointi

Opiskelijoilla on käytössään kuraattorin palvelut, ja terveyteen liittyviä asioita ohjataan tarvittaessa eteenpäin.

7. Ekologinen kestävyys

7.1 Ilmastovastuu ja luonnon monimuotoisuus

Luonnon monimuotoisuutta edistäviä tekoja ei toistaiseksi juurikaan tehdä, vaikka joillakin opettajilla on ehkä kiinnostusta toimia aiheen parissa. Oppilaitos ei esimerkiksi osallistu arktisen toimintaympäristön luonnon suojelemiseen, ilmastonmuutoksen torjumiseen tai luonnon monimuotoisuuden edistämiseen, eikä se ole arvioinut toimintansa vaikutusta luonnon monimuotoisuuteen.

Kartoituksessa ehdotetaan, teemat voitaisiin liittää luontevammin osaksi opintoja ja ammattialoja. Lisäksi oppilaitoksella on suunnitelmia vahvistaa osaamista ilmastopolitiikan alueella. Ilmastonmuutoksen paikalliset vaikutukset tunnetaan jossain määrin: henkilöstö seuraa muutoksia ja keskustelee niistä paljon. Opiskelijat tulevat usein Etelä-Suomesta tai muualta Ruotsista, eivätkä tunne arktisen alueen erityispiirteitä samalla tavoin.

7.2 Energia, vesi & jätehuolto

Energian kulutusta seurataan järjestelmällisesti, ja sitä pyritään vähentämään esimerkiksi maalämmön avulla. Toisaalta vedenkulutusta ei seurata eikä sitä vähennetä suunnitelmallisesti.

Jätehuollossa toimitaan jossain määrin organisoidusti. Jätejakeiden määriä seurataan aktiivisesti. Jätteet lajitellaan ainakin polttokelpoiseen jätteeseen, metalliin ja kaatopaikkajätteeseen. Lisäksi oppilaitoksessa on kaksi pienempää kierrätysasemaa.

Jätteiden määrää pyritään vähentämään suunnittelemalla ostot ja kulutuksen tarkasti. Ruokahävikin vähentämiseksi hyödynnetään suunnittelua, valistusta, jakelun kehittämistä sekä ylimääräisen ruoan myyntiä opiskelijoille.

Vaarallisiin jätteisiin liittyvät toimintatavat eivät ole täysin selkeät. Henkilöstön perehdytyksessä käydään läpi, mitä pidetään vaarallisina aineina ja niistä kerrotaan konkreettisin esimerkein.

Kemikaaleihin liittyvät toimintatavat ovat selkeät ja niitä käsitellään turvallisuusohjeiden mukaisesti. Puhdistus- ja desinfiointiaineita käytetään esimerkiksi keittiöissä ja erilaisia liuottimia ja liimoja käytetään maalaus- ja käsityöttöissä. Turvallinen käyttö varmistetaan koulutuksella, henkilökohtaisten suojavarusteiden käytöllä, asianmukaisilla säilytystiloilla ja selkeillä merkinnöillä. Kemikaalien riskejä vähennetään korvaamalla vaarallisia aineita vähemmän haitallisilla vaihtoehdoilla, minimoimalla käytettävät määrät, hyödyntämällä digitaalisia menetelmiä ja käsittelemällä jätteet asianmukaisesti.

7.3 Liikkuminen

Vähäpäästöiseen liikkumiseen kannustetaan jonkin verran. Opiskelijoilla on mahdollisuus hankkia osittain kustannettu paikallisliikenteen vuosikortti. Työntekijöille, joilla on sähköauto,

on tarjolla latauspisteitä. Matkustamiseen liittyviä päästöjä tai kilometrimääriä ei kuitenkaan ole kartoitettu.

Etäteknologiaa hyödynnetään aktiivisesti liikkumisen vähentämiseksi esimerkiksi videokokousten, etäpalaverien, etätyöpäivien, etäopetuksen ja verkkokoulutusten muodossa.

7.4 Ruoka

Ruokapalveluissa kiinnitetään huomiota ympäristöystävällisyyteen, terveellisyyteen, ruokahävikin minimoimiseen, kasvisruoan määrään, lähiruoan käyttöön ja paikallisen ruokakulttuurin huomioimiseen.

Lounasruoka valmistetaan opetuskeittiössä, joten nämä näkökohdat sisältyvät jo opetussuunnitelmiin. Hävikin vähentämiseksi säädellään annoskokoja ja myydään ylimääräinen ruoka opiskelijoille. Lounaslista on monipuolinen ja huomioi terveellisyyden ja erityisruokavaliot.

8. Taloudellinen kestävyys

8.1 Materiaalivirrat ja käyttöaste

Kartoitus osoittaa, että oppilaitoksessa käytettyjen materiaalien ja tuotteiden määrää ei ole kartoitettu, joskin joillakin alueilla määriä seurataan satunnaisesti. Esimerkiksi keittiössä mitataan ajoittain ruokahävikkiä kilogrammoina. Eri jätejakeiden, kuten metallijätteen, määriä seurataan kilogrammoina tai tonneina. Joissakin tapauksissa seuranta näkyy myös kustannuksina, sillä tiettyjen jätejakeiden kierrätyksestä aiheutuu maksuja euroissa.

Hävikkiä pyritään minimoimaan paremmalla suunnitelulla ja kulutuksen seurannalla. Ravintolassa ylimääräinen ruoka myydään opiskelijoille ja henkilökunnalle, suutarin koulutuksessa materiaalien ylijäämäpalat hyödynnetään ja rakennusalan ylijäämämateriaali pyritään käyttämään pienemmissä kohteissa.

Raaka-aineiden käyttöä optimoidaan hankkimalla materiaaleja vain tarvittava määrä. Lisäksi materiaalit hankitaan suuressa määrin lähialueen yrityksistä, jolloin kuljetusmatkat ovat lyhyet ja kustannustehokkaat.

Oppilaitoksessa on olemassa olevia toimenpiteitä, joissa kuitenkin nähdään kehittämismahdollisuuksia. Näitä ovat esimerkiksi ravintolassa ja ruokailussa annoskokojen parempi suunnittelu ja ruojahävikin seuranta, koulutusosastoilla materiaalien ja laitteiden uudelleenkäyttö eri koulutusten välillä. Jätehuollossa huolellinen lajittelu, esimerkiksi metallijätteen ja muiden jätejakeiden osalta, kierrätystä varten, ylijäämämateriaalien (jota ei enää käytettä koulutusosastoilla) myynti tai lahjoittaminen. Tilausten mitoittaminen todellisen kulutuksen mukaan ylivarastoinnin välttämiseksi.

Ekologisia pakkausmateriaaleja käytetään vaihtelevasti. Niiden käyttö ei ole vielä järjestelmällistä eikä sitä ole kaikkialla erikseen määritelty. Kartoituksen vastauksissa

esitetään, että tätä voitaisiin parantaa esimerkiksi suosimalla hankinnoissa kierrätetystä tai kierrätysmateriaalista valmistettuja pakkauksia ja mahdollisuuksien mukaan biopohjaisten tai kompostoitavien pakkausten käyttöä. Myös pakkauskoon mitoittamista sisällön mukaan nähdään yhtenä vaihtoehtona ylimääräisen materiaalin välttämiseksi sekä kestävyyttä koskevien vaatimusten tai suositusten esittämistä toimittajille hankintojen yhteydessä.

Kartoitusvastaukset osoittavat, että tilojen, kaluston, laitteiden ja tavaroiden käyttöastetta seurataan oppilaitoksessa vaihtelevasti. Muualla oppilaitoksen toiminnassa näitä pyritään seuraamaan hankkimalla vain tarpeellinen.

Autojen käyttöä seurataan sähköisesti lähinnä verottajan velvoitteesta. Lisäksi varauksia ja polttoaineen kulutusta seurataan jonkun verran.

Resurssien käyttöä voitaisiin tehostaa käyttämällä esimerkiksi seuraamalla varausjärjestelmiä. Tämä voisi vähentää myös uusien hankintojen tarvetta.

8.2 Elinkaariajattelu ja kiertotalous

Elinkaariajattelu ei näy oppilaitoksen tuotteissa tai palveluissa eikä näiden elinkaaren vaikutuksia ympäristöön ja ihmisiin ole arvioitu.

Kartoituksessa ehdotetaan, että ammatillisessa oppilaitoksessa hankintojen elinkaariajattelu voitaisiin huomioida valitsemalla kestäviä ja pitkäikäisiä tuotteita, suosimalla korjattavuutta ja uudelleenkäyttöä sekä huomioimalla materiaalien ja laitteiden käyttö, huolto ja kierrätys osana koulutusta.

Vastausten perusteella tuotteiden käyttöikää pyritään pidentämään vaihtelevasti, riippuen osastosta. Oppilaitoksessa on käytössä vikailmoituskanava, jota myös velvoitetaan käyttämään huolto- tai korjaustarpeen esille tultua.

Kestävämpiä ja uudelleenkäytettäviä tuotteita pyritään suosimaan kertakäyttöisten sijaan. Näin toimitaan esimerkiksi opetuksessa, toimistotarvikkeiden hankinnassa ja arjessa. valintoihin vaikuttavat oppilaitoksen tarpeet, hygieniavaatimukset ja käytettävissä olevat resurssit. Kertakäyttötuotteita (käsipyyhkeet, paperimukit ja lautaset) on käytössä esimerkiksi ulkoilutapahtumissa.

Laitteista ja välineistä huolehtimisen tärkeyttä korostetaan erityisesti koulutuksissa, joissa koneiden sekä työkalujen oikea käyttö ja huolto ovat osa ammattiaineita ja opetusta. Kartoituksessa todetaan, että se ei ole täysin systemaattista tai selkeästi organisoitua; sitä voidaan kehittää edelleen ja viestiä selkeämmin.

8.3 Hankinnat

Hankinnoissa ei tällä hetkellä erityisesti kannusteta sertifioituihin tuotteisiin eikä tästä ole virallista linjausta. Oppilaitoksen käyttämät tuotteet ovat kuitenkin ympäristösertifioituja.

Oppilaitoksen hankintaohjeesta löytyy joitakin kestävän kehityksen mukaisia vaatimuksia ja vastuullisuuden kriteerejä. Hankintapäätöstä tehtäessä pyritään varmistamaan todellinen tarve. Kalliimmat investoinnit sisällytetään vuosittaiseen investointisuunnitelmaan, ja muuhun kuin opetukseen liittyvät ostot hyväksyvät esihenkilöt.

Opettajilla on mahdollisuus hankkia opetusmateriaalia harkitusti tiettyyn rajaan asti. Käytännössä kuitenkin toisinaan syntyy myös tarpeettomia hankintoja. Tämän ehkäisemiseksi voitaisiin lisätä yhteiskäyttöä, tarkistaa varastot ja laitteet ennen tilaamista sekä vahvistaa ennakkosuunnittelua ja tarveharkintaa.

Suurimmat tavara- ja palveluntoimittajat ovat tiedossa. Toimittajilta ei tosin yleensä pyydetä tietoa tuotteiden alkuperästä, eikä vastuullisuuteen liittyvää yhteistyötä juurikaan tehdä.

Oppilaitoksessa on osittain tunnistettu, kuinka suuri osa hankinnoista on paikallisia, alueellisia tai globaaleja. Riskialueet ja -tuotteet, joiden taustalla saattaa olla lapsi- tai pakkotyövoimaa tai muita ihmisoikeusloukkauksia, tunnetaan jossain määrin. Kartoituksessa todetaan, että mikäli ihmisoikeusrikkomuksia tulisi ilmi, niihin puututtaisiin tarkoituksenmukaisin toimin arvioimalla yhteistyön jatkamista tai tarvittaessa lopettamalla se. Pienen organisaation rajalliset resurssit kuitenkin vaikeuttavat toimitusketjun järjestelmällistä seurantaa. Riskit tunnistetaan useimmiten toimittajien tai viranomaisten kautta.

8.4 Talouden läpinäkyvyys

Taloudesta keskustellaan pääasiassa johtoryhmässä sekä toiminnan suunnittelu- ja seurantatapaamisissa. Talousraportointia tehdään säännöllisesti myös tiimitasolla. Talousviestintä on ajoittain ollut haasteellista, muun muassa taloushallinnon kehittämistyön, järjestelmämuutosten ja henkilöstövaihdosten vuoksi. Tilanne on paranemassa ja mahdollistaa jatkossa säännöllisemmän talousdialogin. Oppilaitoksen budjetti jaetaan myös henkilöstölle ja käydään läpi eri henkilöstöryhmissä.

Investoinnit perustellaan koko henkilöstölle. Lahjojen ja etujen vastaanottamista koskevassa ohjeistuksessa noudatetaan Ruotsin lainsäädäntöä ja Skatteverketin sääntöjä esimerkiksi joululahjojen rahallisen arvoon liittyen. Näistä muistutetaan henkilöstöä säännöllisesti, mutta erillistä viestittyä käytäntöä ei ole.

Oppilaitos suhtautuu lahjoituksiin varauksella, joten niitä tehdään vain vähän ja satunnaisesti. Lahjoituksilla on usein epäselvä yhteys oppilaitoksen ydintoimintaan ja on siten vaikea todistaa lahjoitusten suoraa hyötyä. Erityisesti pienellä paikkakunnalla tällä voi olla myös jääviys- ja eturistiriitoja. Lisäksi odotetaan, että julkisia varoja käytetään toiminnan perustehtävään.

9. Tiivistelmä

Kartoituksesta voidaan todeta, että Koulutus Nordissa toimitaan kestävän kehityksen mukaisesti jo monella alueella. Monet teemat ovat sellaisia, joita ei aikaisemmin olla mielletty osaksi kestävää kehitystä. Kartoituksessa ilmenee myös, että osassa kysymyksiä, esimerkiksi käytäntöihin liittyen, vastaukset poikkeavat toisistaan. Tämän voidaan tulkita johtuvan eri käytännöistä koulutusosastoittain tai riippuen vastaajien näkemys- tai tulkintaeroista.

Koulutus Nordin arvoissa ja strategiassa huomioidaan kestävän kehityksen teemat, mutta erillistä vastuullisuusstrategiaa tai sertifioituja kestävän kehityksen ohjelmia ei ole. Övertorneån ekokunnan tausta näkyy arjen kierrätyksessä ja muissa vastuullisissa valinnoissa. Kestävän kehityksen integrointia halutaan myös vahvistaa sekä organisaatio- että yksilötasolla.

Oppilaitos on vasta aloittamassa vastuullisuustyön systemaattista organisointia, jonka kehittämistä esimerkiksi monialainen työryhmä voisi tukea. Käytössä on palautejärjestelmä, mutta kartoitukseen vastanneiden näkemykset aloitteiden käsittelyn toimivuudesta vaihtelevat.

Viestintä ja markkinointi toteutetaan monikielisesti ja niiden saavutettavuutta halutaan parantaa. Vastuullisuusteemat näkyvät viestinnässä vielä heikosti ja viestittävät teemat ovat ns. itsestäänselvyyksiä. Viestinnän toivotaan olevan tasapainossa eri teemojen kanssa ja jossa keskitytään konkreettisiin esimerkkeihin. Tornionlaakson kulttuuri ja yhteispohjoismainen identiteetti ovat viestinnän vahvuuksia, joita halutaan hyödyntää nykyistä selkeämmin myös markkinoinnissa.

Kestävyys on sisällytetty tutkinnon perusteisiin Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa. Tämä ohjaa myös opetusta ja arjen käytäntöjä. Kestävyys toteutuu eri koulutusaloilla erityisesti osaamisvaatimuksissa, työelämälähtöisissä käytännöissä, resurssien käytössä sekä turvallisuuden ja ergonomian huomioimisessa. Oppimisympäristöjen kehittäminen on jatkuvaa, mutta kestävyystyötä ei ole vielä koottu yhtenäiseksi kokonaisuudeksi.

Oppilaitos hyödyntää Pohjoiskalotin ja Tornionlaakson kulttuuriperinteitä osana opetusta, arkea ja monikielistä toimintaympäristöä. Se, että opiskelijat tulevat Ruotsista, Suomesta ja Norjasta tukee kulttuurista vuorovaikutusta. Opiskelijoille tarjotaan myös monipuolisia mahdollisuuksia tutustua alueen kulttuuriin, osallistua yhteistyöhön sekä liikkua Pohjoismaiden välillä. Opiskelijoita tulee alueelle myös muualta ja oppilaitos työllistää niin paikallisia kuin muualta tulevia. Lisäksi oppilaitos tekee tiivistä yhteistyötä yritysten ja muiden toimijoiden kanssa.

Koulutus Nord edistää alueen elinvoimaisuutta tarjoamalla laajan valikoiman ammatillisia koulutusohjelmia, jotka mahdollistavat nuorille tutkinnon suorittamisen omalla kotiseudulla ja näin vähentävät tarvetta muuttaa pois alueelta. Oppilaitos myös mukauttaa koulutusta työelämän tarpeisiin. Yhteistyö yritysten, hankkeiden ja rajat ylittävien pohjoismaisten verkostojen kanssa vahvistaa osaamisen saatavuutta ja liikkuvuutta.

Henkilöstön hyvinvointia tuetaan vapaaehtoistyö- ja koulutusmahdollisuuksilla, ergonomisilla ratkaisuilla sekä työterveys- ja työturvallisuusseurannalla. Osaamista kehitetään jatkuvilla koulutuksilla, ja vastuullisuuden teemat on tarkoitus jatkossa sisällyttää perehdytykseen. Yhteisiä pelisääntöjä noudatetaan johdonmukaisesti.

Esteettömyys on huomioitu sekä fyysisissä että digitaalisissa ympäristöissä. Opiskelijoiden hyvinvointia tukee kuraattori, joka tarvittaessa ohjaa opiskelijoita eteenpäin terveyteen liittyvissä asioissa.

Oppilaitoksen hankinnoissa pyritään vastuullisuuteen ja todellisen tarpeen arviointiin. Samalla todetaan, että käytännöt eivät vielä ole täysin johdonmukaisia. Sertifioituja tuotteita ei erityisesti edellytetä eikä toimitusketjujen vastuullisuutta seurata järjestelmällisesti. Riskialueet kuitenkin tunnetaan. Talousviestintä tapahtuu säännöllisesti eri organisaatiotasoilla ja investoinnit perustellaan koko henkilöstölle. Näistä viestiminen on ajoittain ollut haasteellista järjestelmä- ja henkilöstömuutosten vuoksi. Lahjoituksiin suhtaudutaan varauksella, ja niitä annetaan harvoin.

9.1 Henkilöstön osallistaminen ja koulutus

Kestävyyskartoituksen tulokset esitellään koko henkilöstölle huhtikuun alussa. Tarkoituksena on, että jokainen lukee raportin itsenäisesti huhti-toukokuussa, jonka jälkeen vastaa lyhyeen kyselyyn. Toukokuussa jokainen suorittaa n. tunnin mittaisen kestävän kehityksen verkkokoulutuksen, jonka on tuottanut Ramboll. Koulutuksen voi suorittaa suomeksi tai ruotsiksi, oman valintansa mukaan.

9.2 Suunnitelma jatkotoimenpiteille

Kestävän kehityksen työtä on tarkoitus jatkaa koko organisaatiossa syksyllä. Tämä voisi tapahtua esim. henkilöstön yhteisissä työpajoissa, joissa on mahdollisuus pohtia vastuullisuusteemoja ja sitä, kuinka kestävä kehitys jalkautetaan oppilaitoksen eri osa-aluille.

Viestinnässä kestävä kehitys sisällytetään sekä sisäiseen että ulkoiseen viestintään. Oppilaitoksen kotisivuille luodaan oma kestävän kehityksen osio, jossa tuodaan esille konkreettisia kestävän kehityksen toimia, joita oppilaitoksessa on käynnissä.

Tällä on tarkoitus vahvistaa kestävän kehityksen teemojen juurtumista kiinteäksi osaksi Koulutus Nordin strategiaa ja arvoja.

Lähteet

Intranet

Koulutus Nord (Pohjoiskalotin koulutuskeskus) 2026. Koulutus Nordin intranet. Verksamhet. Arkiv. Etiska vägmärken. Etiska vägmärken mindmap. Luettu 13.2.2026.

Koulutus Nord (Pohjoiskalotin koulutuskeskus) 2026. Koulutus Nordin intranet. Verksamhet. Verksamhetsplan. 2025. Verksamhetsplan 2025. Luettu 13.2.2026.

Liite 1

Kestävä kehitys, kartoituskysely

Johtaminen ja toimintakulttuuri

Oppilaitoksen arvot ja toiminta-ajatus

1.Onko oppilaitoksen arvoja, visiota ja/tai strategiaa sanoitettu? Kyllä/Ei

2.Löytyykö niistä kestävään kehitykseen viittaavia teemoja? Kyllä/Ei

2a. Miten kestävän kehityksen teemat näkyvät tai toteutuvat arjessa tai miten niiden tulisi näkyä tai toteutua arjessa? Kirjoita vastaus

Johtaminen ja toimintakulttuuri

Kestävän kehityksen edistäminen

3. Löytyykö oppilaitokselta vastuullisuusstrategia tai -suunnitelma? Kyllä/Ei

4. Onko oppilaitoksella käytössä kestävän kehityksen sertifikaatteja tai ohjelmia? Kyllä/Ei

4a. Millaisia sertifikaatteja tai ohjelmia on jo käytössä tai olisi hyvä olla käytössä? Kirjoita vastaus

5. Onko oppilaitoksessa kestävän kehityksen, ympäristötyön tai vastuullisuuden työryhmää? Kyllä/Ei

5a. Millaisia työryhmiä oppilaitoksella on tai tulisi olla? Kirjoita vastaus

6. Onko kaikilla oppilaitosyhteisön jäsenillä mahdollisuus osallistua kestävän kehityksen työhön? Kyllä/Ei

Johtaminen ja toimintakulttuuri

Laatu- ja palautejärjestelmä

7. Onko oppilaitoksella käytössä palautejärjestelmä? Kyllä/Ei

8. Onko oppilaitoksella käytäntöjä, joilla henkilökunta, opiskelijat tai huoltajat voivat tehdä aloitteita toiminnan kehittämiseksi? Kyllä/Ei

8a. Millaisia käytäntöjä oppilaitoksella on jo käytössä tai tulisi olla käytössä? Kirjoita vastaus

9. Päätyvätkö kaikki aloitteet aidosti käsiteltäviksi? Kyllä/Ei

10. Päätyvätkö hyväksi arvioidut aloitteet käytäntöön? Kyllä/Ei

Johtaminen ja toimintakulttuuri

Viestintä & markkinointi

11. Näkyvätkö vastuullisuusteemat oppilaitoksen ulkoisessa viestinnässä?

11a. Miten vastuullisuusteemat näkyvät ulkoisessa viestinnässä tai miten niiden tulisi näkyä? Kirjoita vastaus

12. Näkyvätkö vastuullisuusteemat oppilaitoksen sisäisessä viestinnässä? Kyllä/Ei

12a. Miten vastuullisuusteemat näkyvät sisäisessä viestinnässä tai miten niiden tulisi näkyä? Kirjoita vastaus

13. Kerrotaanko sisäisessä ja ulkoisessa viestinnässä rehellisesti ja suoraan myös kehittämisen kohteista? Kyllä/Ei

14. Näkyykö viestinnässä oppilaitoksen toimintaympäristö ja alueen kulttuuri? Kyllä/Ei

14a. Miten toimintaympäristö ja alueen kulttuuri näkyvät viestinnässä tai miten niiden tulisi näkyä? Kirjoita vastaus

15. Lisäämmekö myönteistä julkisuuskuvaa Torniolaakson kulttuurista ja yhteispohjoismaisuudesta? Kyllä/Ei

15a. Miten lisäämme tai miten voisimme lisätä myönteistä julkisuuskuvaa Torniolaakson kulttuurista ja yhteispohjoismaisuudesta? Kirjoita vastaus

16. Otetaanko monimuotoisuus ja saavutettavuus huomioon oppilaitoksen markkinoinnissa ja viestinnässä? Kyllä/Ei

16a. Miten monimuotoisuus ja saavutettavuus otetaan huomioon tai voitaisiin ottaa huomioon oppilaitoksen markkinoinnissa ja viestinnässä? Kirjoita vastaus

17. Millä kielillä viestintää ja markkinointia tehdään? Tavoittaako viestintä eri kieliryhmät? Kirjoita vastaus

18. Millaisia viestinnän kanavia ja materiaaleja käytetään ja näkyykö valinnoissa kestävyysnäkökulma? Kirjoita vastaus

19. Onko oppilaitoksessa otettu huomioon tietosuojaa ja henkilötietojen käsittelyä koskevat velvoitteet (GDPR)? Kyllä/Ei

Opetus ja pedagogiset toimintamallit

V*astataan alakohtaisesti, joten vastaathan oman ammattialasi näkökulmasta*

20. Näkyvätkö kestävän kehityksen teemat alan tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksissa ja opetussuunnitelmassa tai osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmassa? Kyllä/Ei

20a. Miten kestävyysteemat näkyvät tai miten niiden tulisi näkyä opetuksessa? Missä kestävyysteemat näkyvät eniten ja missä vähiten? Kirjoita vastaus

21. Onko kehitetty tai otettu käyttöön käytäntöjä, joilla tuetaan tutkinnon perusteiden kestävän kehityksen ammattitaitovaatimusten toteutumista koulutuksessa? Kyllä/Ei

21a. Millaisia käytäntöjä on tai voisi olla käytössä (esim. opetuksen sisällöt, työelämässä oppimisen ja näyttöjen kehittäminen, työpaikkaohjaajien ja arvioijien perehdytys)? Kirjoita vastaus

22. Näkyvätkö toimintaympäristöön sidoksissa olevat teemat (esim. arktinen luonto, vähemmistökielet) opetuksen ja ohjauksen toteutuksessa? Kyllä/Ei

22a. Millä konkreettisilla tavoilla teemat jalkautetaan toimintaan tai miten ne tulisi jalkauttaa? Toteutuvatko ne arjessa? Kirjoita vastaus

23. Edistetäänkö luonnon monimuotoisuutta osana opetusta ja ohjausta? Kyllä/Ei

23a. Minkälaisia opetussisältöjä tehdään tai voisi tehdä juuri omalla koulutusalalla? Kirjoita vastaus

24. Onko kehitetty tai otettu käyttöön pedagogisia ratkaisuja ja menetelmiä, jotka tukevat kestävyystaitojen oppimista alan työtehtävissä työprosessien eri vaiheissa? Kyllä/Ei

24a. Miten kestävyystaitojen oppiminen on toteutettu tai voitaisiin toteuttaa ja miten kestävän kehityksen tietoperusta yhdistyy ammatillisiin työprosesseihin? (esim. kestävät hankinnat, materiaalitehokkuus, kierrätys, tuotannon päästöjen, kemikaalien ja vaarallisten jätteiden hallinta, työterveys, työturvallisuus, työhyvinvointi ja asiakaspalvelu) Kirjoita vastaus

25. Onko omien oppimisympäristöjen kestävyysnäkökohtia tunnistettu ja kehitetäänkö niitä suunnitelmallisesti? Kyllä/Ei

25a. Miten oppimisympäristöjä on kehitetty tai voitaisiin kehittää (esim. työkäytännöt, ohjeistukset, teknologiset ratkaisut, opiskelijoiden osallistaminen kehittämiseen)? Kirjoita vastaus

26. Selvitetäänkö työssäoppimispaikkojen kestävyysnäkökohtia arvioitaessa niiden soveltuvuutta oppimisympäristöiksi? Kyllä/Ei

26a. Miten työelämässä oppimisen paikkojen soveltuvuutta arvioitaessa huomioidaan tai tulisi huomioida kestävyysnäkökohdat (esim. ympäristövastuu, työterveys ja työturvallisuus sekä hyvinvoinnin edistäminen)? Miten arvioinnin tuloksia hyödynnetään oppimisympäristöjen kehittämisessä tai korvaavien oppimisjärjestelyjen suunnittelussa? Kirjoita vastaus

27. Sovelletaanko Pohjoiskalotin kulttuurin perinteistä tietoa opetuksessa ja oppilaitoksen arjessa? Kyllä/Ei

27a. Miten tätä sovelletaan tai voitaisiin soveltaa? Kirjoita vastaus

Ekologinen kestävyys

Ilmastovastuu & luonnon monimuotoisuus

28. Onko oppilaitoksessa suunnitelmissa arvioida toiminnan ilmasto- tai hiilijalanjälkeä? Kyllä/Ei

28a. Millaisia suunnitelmia tai tavoitteita on tehty ilmasto- tai hiilijalanjäljen arvioimiseksi ja millä aikajänteellä? Kirjoita vastaus

29. Osallistuuko oppilaitos arktisen toimintaympäristön luonnon suojelemiseen, ilmastonmuutoksen torjumiseen tai luonnon monimuotoisuuden edistämiseen? Kyllä/Ei

29a. Minkälaisin teoin oppilaitos osallistuu tai voisi osallistua? Kirjoita vastaus

30. Onko oppilaitos arvioinut toimintansa vaikutusta luonnon monimuotoisuuteen? Kyllä/Ei

30a. Millä tavoin arktinen luonto on arvioinnissa huomioitu tai tulisi huomioida? Miten oppilaitos voisi vaikutustaan luonnon monimuotoisuuteen arvioida? Kirjoita vastaus

31. Tehdäänkö oppilaitoksessa tekoja luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi (koulutusalat arvioivat opetustyön sisällä, muut voivat arvioida opetustyön lisäksi)?

31a. Minkälaisia tekoja tehdään tai voitaisiin tehdä? Kirjoita vastaus

32. Tunnemmeko oppilaitoksena ilmastonmuutoksen paikalliset vaikutukset? Kyllä/Ei

32a. Millä tavoin ja kuinka laajasti tunnemme ilmastomuutoksen paikalliset vaikutukset (esim. henkilökunta, opiskelijat)? Kirjoita vastaus

Ekologinen kestävyys

Energia, vesi & jätehuolto

33. Seurataanko energiankulutusta järjestelmällisesti? Kyllä/Ei

33a. Pyritäänkö energiankulutusta vähentämään ja minkälaisin toimenpitein? Kirjoita vastaus

34. Mikä on organisaation kokonaisenergiankulutus vuodessa ja mitä energiamuotoja käytetään lämmitykseen ja sähköön? (esim. kaukolämpö ja lähde, suora sähkö, öljy, kaasu, oma sähköntuotanto, ostosähkö ja lähde) Kirjoita vastaus

35. Seurataanko vedenkulutusta järjestelmällisesti? Kyllä/Ei

35a. Pyritäänkö vedenkulutusta vähentämään ja minkälaisin toimenpitein? Kirjoita vastaus

36. Lajitellaanko oppilaitoksessa jätteet? Kyllä/Ei

36a. Mitä jätejakeita kerätään ja mitä ei kerätä? Miten lajittelu on organisoitu ja ohjeistettu? Kirjoita vastaus

37. Seurataanko eri jätejakeiden jätemääriä? Kyllä/Ei

37a. Pyritäänkö jätteitä vähentämään ja minkälaisin toimenpitein? Kirjoita vastaus

38. Onko vaarallisiin jätteisiin liittyvät toimintatavat selkeät? Kyllä/Ei

38a. Miten henkilöstöä koulutetaan tunnistamaan vaaralliset jätteet ja minkälaiset ovat toimintaohjeet niiden tunnistamiseen, varastointiin ja käsiteltäväksi toimittamiseen? Kirjoita vastaus

39. Onko käytettäviin kemikaaleihin liittyvät toimintatavat selkeät? Kyllä/Ei

39a. Mitä kemikaaleja käytetään ja säilytetään, miten taataan niiden turvallinen käyttö, pyritäänkö kemikaalien käyttöä tai niiden riskejä vähentämään ja miten? Kirjoita vastaus

Ekologinen kestävyys

Liikkuminen

40. Kannustaako oppilaitos henkilöstöä ja opiskelijoita vähäpäästöiseen liikkumiseen? Kyllä/Ei

40a. Miten oppilaitos kannustaa vähäpäästöiseen liikkumiseen ja miten tätä voisi parantaa huomioiden toimintaympäristön liikkumisen muodot? Kirjoita vastaus

41. Onko henkilöstön tai opiskelijoiden opetukseen liittyviä liikkumisen päästöjä tai kilometrimääriä kartoitettu? (Esim. koulu- ja työmatkakulkeminen, virka- ja opintomatkat) Kyllä/Ei

42. Käytetäänkö etäteknologiaa vähentämään liikkumisen tarvetta? Kyllä/Ei

43. Miten etäteknologiaa käytetään tai voitaisiin käyttää vähentämään liikkumisen tarvetta? Kirjoita vastaus

Ekologinen kestävyys

Ruoka

44. Mihin seuraavista asioista oppilaitoksessanne kiinnitetään huomiota, kun tarjotaan ruokaa opiskelijoille ja henkilöstölle? Voit valita useita vaihtoehtoja.

44a. Miten edellä mainittuihin asioihin kiinnitetään huomiota nyt, ja miten sitä voisi tehdä tulevaisuudessa? Kirjoita vastaus

Kulttuurinen kestävyys

45. Tuemmeko ja edistämmekö Pohjoiskalotin kielten (meänkieli, suomi, ruotsi, norja) käyttöä oppilaitosympäristössä? Kyllä/Ei

45a. Miten tuemme tai voisimme tukea Pohjoiskalotin kielten käyttöä oppilaitosympäristössä? Kirjoita vastaus

46. Tuemmeko Tornionlaakson kulttuuria ja liikkuvuuden mahdollistamista Pohjoiskalotilla opetuksessa ja oppilaitoksen arjessa? Kyllä/Ei

46a. Miten tuemme tai voisimme tukea Tornionlaakson kulttuuria ja liikkuvuuden mahdollistamista Pohjoiskalotilla opetuksessa ja oppilaitoksen arjessa? Kirjoita vastaus

47. Investoimmeko nuoriin ja tuleviin sukupolviin sekä vanhusten ja nuorten sukupolvien yhdistämiseen kulttuuriperinteiden ylläpitämiseksi? Kyllä/Ei

47a. Miten investoimme tai voisimme investoida nuoriin ja tuleviin sukupolviin sekä vanhusten ja nuorten sukupolvien yhdistämiseen kulttuuriperinteiden ylläpitämiseksi? Kirjoita vastaus

Sosiaalinen kestävyys

Henkilöstön hyvinvointi, terveys ja turvallisuus

48. Seurataanko henkilöstön hyvinvointia säännöllisesti? Kyllä/Ei

49. Tarjotaanko henkilöstölle liikuntaan tai kulttuuriin liittyviä etuja? Kyllä/Ei

50. Kannustetaanko henkilöstöä liikkumaan ja viettämään aikaa yhdessä? Kyllä/Ei

51. Onko henkilöstöllä mahdollisuutta käyttää työaikaa vapaaehtoistyöhön, liikuntaan tai itsensä kehittämiseen? Kyllä/Ei

52. Kuunnellaanko työntekijöiden toiveita työaikojen suhteen? Kyllä/Ei

53. Hyödynnetäänkö työhyvinvointikyselyn tuloksia? Kyllä/Ei

53a. Miten työhyvinvointikyselyn tuloksia hyödynnetään tai voitaisiin hyödyntää? Kirjoita vastaus

54. Seurataanko työturvallisuutta, työtapaturmia ja läheltä piti -tilanteita järjestelmällisesti? Kyllä/Ei

55. Onko oppilaitoksessa/työpaikalla tehty riskinarviointi? Kyllä/Ei

55a. Mitkä ovat työpaikan suurimmat työterveysriskit? Kirjoita vastaus

56. Korjataanko riskikohteet välittömästi? Kyllä/Ei

57. Onko henkilöstön työergonomiaan kiinnitetty huomiota? Kyllä/Ei

57a. Miten henkilöstön työergonomiaan on kiinnitetty huomiota tai voitaisiin kiinnittää huomiota? Kirjoita vastaus

58. Seurataanko sairauspoissaoloja järjestelmällisesti? Kyllä/Ei

58a. Miten sairauspoissaoloja seurataan järjestelmällisesti? Puututaanko sairauspoissaoloihin? Kirjoita vastaus

59. Onko oppilaitoksessa/työpaikalla työterveyspalvelut käytössä? Kyllä/Ei

Sosiaalinen kestävyys

Henkilöstön osaaminen

60. Onko oppilaitoksella käytössä henkilöstön perehdytysohjelma? Kyllä/Ei

61. Järjestetäänkö henkilöstölle vastuullisuuden ja kestävän kehityksen teemoihin liittyvää koulutusta tai perehdytystä? Kyllä/Ei

61a. Mistä teemoista ja kuinka usein tällaista koulutusta tai perehdytystä järjestetään tai voitaisiin järjestää? Kirjoita vastaus

62. Huomioidaanko henkilöstön perehdytyksessä ja koulutuksessa oppilaitoksen toimintaympäristö (kuten yhteispohjoismaisuus, arktisuus, monikulttuurinen yhteisö)? Kyllä/Ei

62a. Miten toimintaympäristö huomioidaan tai miten sen voisi huomioida paremmin? Kirjoita vastaus

Sosiaalinen kestävyys

Oppilaitoksen pelisäännöt ja osallisuus

63. Onko oppilaitoksella tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma? Kyllä/Ei

64. Onko palkan määräytymisen kriteerit kerrottu avoimesti ja niitä noudatetaan? Kyllä/Ei

65. Onko varmistettu, että kaikilla työntekijöillä on tasapuoliset mahdollisuudet uralla etenemiseen? Kyllä/Ei

66. Palkataanko tiettyjä heikommassa asemassa olevia? (vaatiiko käsitteen avaamisen?) Kyllä/Ei

67. Onko henkilöstön monimuotoisuutta (ikä- ja sukupuolijakauma) selvitetty? Kyllä/Ei

68. Tukeeko oppilaitos eri kulttuurien rinnakkaiseloa? Kyllä/Ei

68a. Miten oppilaitos tukee tai voisi tukea eri kulttuurien rinnakkaiseloa? Kirjoita vastaus

69. Huomioiko työpaikka kulttuurimukaista työhyvinvointia? Kyllä/Ei

70. Onko oppilaitoksessa kirjattuna eettiset periaatteet tai yhteiset pelisäännöt? Kyllä/Ei

71. Puututaanko yhteisten pelisääntöjen rikkomiseen? Kyllä/Ei

71a. Miten yhteisten pelisääntöjen rikkomiseen puututaan tai voitaisiin puuttua? Kirjoita vastaus

72. Onko oppilaitoksessa olemassa kanava opiskelijoille ja henkilöstölle, jota pitkin voi luottamuksellisesti ilmoittaa syrjinnästä tai häirinnästä? Kyllä/Ei

73. Onko esteettömyys huomioitu oppilaitoksen toimitiloissa ja digitaalisissa palveluissa? Kyllä/Ei

73a. Millä tavoin esteettömyys on huomioitu tai voitaisiin paremmin huomioida oppilaitoksen toimitiloissa ja digitaalisissa palveluissa? Kirjoita vastaus

Sosiaalinen kestävyys

Opiskelijoiden hyvinvointi

74. Seurataanko opiskelijoiden hyvinvointia säännöllisesti? Kyllä/Ei

75. Tuemmeko nuorten kouluttautumismahdollisuuksia omalla kotiseutualueellaan? Kyllä/Ei

75a. Miten tuemme tai voisimme tukea nuorten kouluttautumismahdollisuuksia omalla kotiseutualueellaan? Kirjoita vastaus

76. Onko opiskelijoiden opiskelu- ja terveydenhuoltopalvelut mahdollistettu tasavartaisesti kieli- ja kulttuuri huomioiden? Kyllä/Ei

77. Osallistetaanko opiskelijoita ja alaikäisten opiskelijoiden kotiväkeä suunnittelemaan ja kehittämään opiskeluhyvinvointia? Kyllä/Ei

77a. Miten opiskelijoita ja alaikäisten opiskelijoiden kotiväkeä osallistetaan tai voitaisiin paremmin osallistaa suunnittelemaan ja kehittämään opiskeluhyvinvointia? Kirjoita vastaus

Taloudellinen kestävyys

78. Onko oppilaitoksessa arvioitu kestävyystekojen vaikutuksia organisaation talouteen mm. energiansäästön, vedensäästön, työturvallisuuden tai työhyvinvoinnin näkökulmasta? Kyllä/Ei

78a. Miten oppilaitoksessa on arvioitu tai voitaisiin arvioida kestävyystekojen vaikutuksia organisaation talouteen mm. energiansäästön, vedensäästön, työturvallisuuden tai työhyvinvoinnin näkökulmasta? Kirjoita vastaus

Taloudellinen kestävyys

Materiaalivirrat & käyttöaste

79. Onko oppilaitoksessa merkittäviä materiaali- tai tavaravirtoja? Kyllä/Ei

80. Onko oppilaitoksessa kartoitettu käytettyjen materiaalien tai tuotteiden määrää? Kyllä/Ei

81. Mitataanko oppilaitoksessa materiaali- ja tuotehävikkiä? Kyllä/Ei

81a. Mitä mitataan ja miten? Kuka mittaa, kuinka usein, mitä yksiköitä käytetään (€, kg, l) Kirjoita vastaus

82. Pyritäänkö oppilaitoksessa minimoimaan hävikkiä? Kyllä/Ei

82a. Miten oppilaitoksessa pyritään tai voitaisiin pyrkiä minimoimaan hävikkiä? esim. menekin arvioinnin parantaminen, alennukset, myyntitoiminta Kirjoita vastaus

83. Optimoidaanko raaka-aineiden käyttöä? Kyllä/Ei

83a. Miten raaka-aineiden käyttöä optimoidaan tai voitaisiin optimoida? Kirjoita vastaus

84. Suositaanko ekologisia pakkausmateriaaleja? Esim. uusiomateriaalista valmistettu, biopohjainen, pakkauskoon optimointi Kyllä/Ei

84a. Miten ekologisia pakkausmateriaaleja suositaan tai voitaisiin suosia? Kirjoita vastaus

85. Seurataanko oppilaitoksen tilojen, kaluston, laitteiden tai tavaroiden käyttöastetta? Kyllä/Ei
85a. Miten oppilaitoksen tilojen, kaluston, laitteiden tai tavaroiden käyttöastetta seurataan tai voitaisiin seurata? Kirjoita vastaus

86. Pyritäänkö oppilaitoksen tilojen, kaluston, laitteiden tai tavaroiden käyttöastetta parantamaan? Kyllä/Ei

86a. Miten oppilaitoksen tilojen, kaluston, laitteiden tai tavaroiden käyttöastetta pyritään parantamaan? Kirjoita vastaus

Taloudellinen kestävyys

Elinkaariajattelu & kiertotalous

87. Näkyykö oppilaitoksen tuotteissa tai palveluissa elinkaariajattelu? Kyllä/Ei

88. Onko tuotteen tai palvelun koko elinkaaren vaikutuksia ympäristöön ja ihmisiin arvioitu?88a. Miten tuotteen tai palvelun koko elinkaaren vaikutuksia ympäristöön ja ihmisiin on arvioitu tai voitaisiin arvioida? Kirjoita vastaus

89. Pyritäänkö tuotteiden käyttöikää pidentämään? Kyllä/Ei

89a. Miten tuotteiden käyttöikää pyritään tai voitaisiin pyrkiä pidentämään? Kirjoita vastaus

90. Suositaanko oppilaitoksessa kestotuotteita kertakäyttöisten sijaan? Kyllä/Ei

90a. Missä tuotteissa ja miten kestotuotteita suositaan tai voitaisiin suosia? Kirjoita vastaus

91. Onko kertakäyttöisiä tuotteita käytössä? Kyllä/Ei

91a. Mitä kertakäyttötuotteita on käytössä? Voisiko niitä vaihtaa kestotuotteisiin?Kirjoita vastaus

92. Korostetaanko oppilaitoksessa laitteista huolehtimisen tärkeyttä? Kyllä/Ei

92a. Miten oppilaitoksessa korostetaan tai voitaisiin korostaa laitteista huolehtimisen tärkeyttä? Esim. koulutukset, ohjeistukset, huonoon huolenpitoon puuttuminen. Kirjoita vastaus

93. Hyödynnetäänkö oppilaitoksessa kiertotalouden malleja omassa toiminnassa tai hankinnoissa? Kyllä/Ei

93a. Miten oppilaitoksessa hyödynnetään tai voitaisiin paremmin hyödyntää kiertotalouden malleja omassa toiminnassa tai hankinnoissa? esim. leasing, vuokraus, lainaus, kierrätetyt tavarat, uusioraaka-aineet. Kirjoita vastaus

Taloudellinen kestävyys

Hankinnat

94. Löytyykö hankintaohjeesta kestävän kehityksen mukaisia vaatimuksia tai vastuullisuuden kriteerejä hankinnoille? Kyllä/Ei

94a. Millaisia kriteereitä hankintaohjeessa on tai voisi olla? Kirjoita vastaus

95. Varmistetaanko todellinen tarve ennen hankintapäätöstä? Kyllä/Ei

95a. Miten se varmistetaan tai voitaisiin varmistaa? Kirjoita vastaus

96. Kannustetaanko hankinnoissa tuotteisiin, joilla on sertifikaatteja? Kyllä/Ei

96a. Minkälaisia sertifikaatteja oppilaitoksen hankkimilla tuotteilla on? (Esim. Avainlippu, Joutsenmerkki, MSC, FSC, Reilu kauppa, RSPO, ÖkoTex) Kirjoita vastaus

97. Onko tiedossa, ketkä ovat suurimmat tavaran- tai palveluntoimittajat? Kyllä/Ei

98. Pyydetäänkö tavarantoimittajilta tietoa tuotteiden alkuperästä? Kyllä/Ei

99. Minkälaista yhteistyötä tavaran- tai palveluntoimittajien kanssa on vastuullisuuteen liittyen?

100. Onko tunnistettu, kuinka suuri osa hankinnoista tuotetaan paikallisesti (Suomessa), alueellisesti (Euroopassa) ja globaalisti (muualla maailmassa)? Kyllä/Ei

101. Mitkä ovat merkittävimmät maat, joista tuotteita, materiaaleja tai palveluita hankitaan?
102. Onko oppilaitoksessa tunnistettu riskialueet ja -tuotteet, joiden tuotannossa saatetaan käyttää lapsi- tai pakkotyövoimaa tai saattaa tapahtua ihmisoikeus loukkauksia? Kyllä/Ei

102a. Mitkä ovat oppilaitoksen riskialueet ja -tuotteet? Miten toimitaan, jos ihmisoikeusrikkomuksia ilmenee? Kirjoita vastaus

103. Tuemmeko ja edistämmekö Pohjoiskalotin ja Tornionlaakson elinvoimaisuutta? Kyllä/Ei

103a. Millä tavoin tuemme ja edistämme tai voisimme tukea ja edistää Pohjoiskalotin ja Tornionlaakson elinvoimaisuutta? Kirjoita vastaus

Taloudellinen kestävyys

Talouden läpinäkyvyys

104. Puhutaanko oppilaitoksessa avoimesti budjetista, määrärahan ja hankerahan käytöstä? Kyllä/Ei

104a. Miten oppilaitoksessa käydään keskustelua budjetista, määrärahan ja hankerahan käytöstä?

Millä tavoin ja missä yhteyksissä näistä asioista viestitään tai keskustellaan tai voitaisiin viestiä ja keskustella? Kirjoita vastaus

105. Perustellaanko investoinnit (pitkäaikaiset, rahallisesti suuremmat hankinnat tai panostukset) koko henkilöstölle? Kyllä/Ei

106. Onko oppilaitoksessa määritelty, mikä on korruptiota? Kyllä/Ei

107. Onko oppilaitoksessa määritelty, mikä on hyväksyttävä lahja tai hyöty? Kyllä/Ei

107a. Millainen ohjeistus on lahjan tai edun vastaanottamiseen? Kirjoita vastaus

108. Lahjoittaako oppilaitos tuotteita tai rahaa hyväntekeväisyyteen tai tehdäänkö yhteistyötä hyväntekeväisyysjärjestöjen kanssa? Kyllä/Ei

108a. Mitkä ovat lahjoituskohteet tai millaista yhteistyötä tehdään tai voitaisiin tehdä? Kirjoita vastaus